

передати їй інша сторона. При наявності умислу тільки в однієї сторони все одержане нею за угодою мало бути повернуто іншій стороні, а одержане останньою або належне їй на відшкодування виконаного – стягувалося в дохід держави. Враховуючи характер цих наслідків, вони одержали назву цивільно-правової конфіскації, а в учбовій літературі також іменувалися «недопущенням реституції»[3].

На нашу думку, а також виходячи із судової практики слід враховувати волевиявлення обох сторін, та їх кінцеву мету. Якщо одна сторона погоджується на укладання правомірного правочину, і попередньо не знає наміру другої сторони, то вона звільняється від відповідальності. Якщо дві особи разом мали намір на укладання правочину, можна сказати, що навіть укладеного, але не правомірного, то за такий правочин повинна наставати як цивільно – правова відповідальність так і адміністративно – правова.

Отже, роблячи висновок, зазначимо, що правочини в Україні, і будь-якій іншій правовій державі, укладаються майже щодня. Лійсно, приліплити увагу, та попередити наміри осіб які їх укладають неможливо, однак законодавець повинен здійснювати попереджувальну функцію хоча б з боку тих вольових правочинів, які укладаються письмовою формою із обов'язком засвідчення нотаріуса. Що стосується усних, то тут тільки якщо справа дійде до суду.

Бібліографічні посилання:

1. Вікіпедія. Вільна енциклопедія // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0
2. Ясечко С.В. Генеза поняття "правочин" в цивільному праві / С. В. Ясечко // Університетські наукові записки. - 2014. - № 4. - С. 80-87. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2014_4_12
3. Кузнєцова Н.С. Правові наслідки порушення вимоги про відповідність змісту правочину ЦК України та іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам / Н. С. Кузнєцова // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2012. - № 6. - С. 51-56. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2012_6_9

Терещенко Олена Григорівна,

студентка факультету заочного навчання цивільних осіб Навчально-наукового інституту післядипломної освіти та заочного навчання Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Чербаєва Ольга Володимирівна,

старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Державного університету внутрішніх справ

ЩОДО МАТЕРІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ТРУДОВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Праця, професійна діяльність представляють найважливіші складові життя, які розкривають перед людиною колосальні можливості отримання доходів та реалізації власного потенціалу. Становлення правової держави в

умовах розвитку ринкової економіки потребує наведення належного порядку в сфері нормативного забезпечення соціально-трудова відносин, оскільки для багатьох громадян, праця є єдиним джерелом поліпшення свого добробуту та зміцнення держави в цілому. Захист і охорона прав суб'єктів трудових правовідносин є одним з основних завдань галузі трудового права. Охоронна функція трудового права пов'язана з реалізацією примусових заходів, які певною мірою забезпечують реалізацію прав і законних інтересів працівників, роботодавців та інших суб'єктів трудового права. Примус в трудовому праві конкретизується в таких проявах: юридичній відповідальності (дисциплінарній та матеріальній), заходах захисту і запобіжних заходах.

З прийняттям нового Трудового кодексу виникає необхідність вивчення інституту матеріальної відповідальності у трудовому праві як одного із правових засобів нормального функціонування виробничого процесу, який має стати міцним підґрунтям розвитку економічних і стабільності трудових відносин, забезпечення порядку праці та максимального уникнення потенційної конфліктності будь-яких суспільних відносин. Матеріальна відповідальність як один із видів юридичної відповідальності, становить собою обов'язок однієї сторони трудового договору – працівника або власника (уповноваженого ним органу) відшкодувати іншій стороні шкоду, заподіяну внаслідок винного, протиправного невиконання або неналежного виконання трудових обов'язків в встановленому законом розмірі й порядку [1, с. 52]. Реалізація інституту матеріальної відповідальності в трудовому праві спрямований як проти особи, яка заповіяла шкоду, так і на відновлення порушених майнових прав іншої сторони трудового правовідношення.

Тобто, матеріальна відповідальність у трудовому праві є двосторонньою, обопільною і включає матеріальну відповідальність працівника і роботодавця. Взаємна матеріальна відповідальність є вираженням майнової самостійності суб'єктів трудових правовідносин, а також рівності сторін трудового договору. Але взаємність матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин не означає їх абсолютну ідентичність, так як матеріальна відповідальність одного й іншого має різне соціальне призначення і, як наслідок, має відмінності в юридичних конструкціях. Так, матеріальна відповідальність працівника дозволяє в розумних межах відшкодувати заподіяну шкоду і зберегти при цьому засоби для існування працівника. Матеріальна відповідальність роботодавця, в свою чергу, має забезпечувати повне відновлення порушених трудових прав працівника і, думається, має бути спрямована на покарання роботодавця як правопорушника [3, с. 159].

Так, якщо дисциплінарна відповідальність має яскраво виражену каральну та публічно-правову природу, у зв'язку з чим вона встановлюється у відповідних законодавчих актах і не припускає значної варіативності для сторін трудових відносин під час її визначення. У свою чергу, матеріальній відповідальності, що накладається за вчинення трудових матеріальних правопорушень, більше властивий договірний характер, у законодавчому порядку при цьому визначаються тільки загальні організаційно-правові засади цього різновиду трудової відповідальності. Це необхідно перш за все для того, щоб гарантувати, що правове становище працівника за договором не буде гіршим, аніж передбачене чинним законодавством. Також вважаємо, що в якості особливості відповідальності в трудовому праві слід відзначити те, що трудова матеріальна відповідальність ще не сформувалася в цілісний законодавчий інститут. В основному це обумовлюється недосконалістю нормативно-правової регламентації матеріальної відповідальності роботодавця [2, с. 101]. Матеріальна відповідальність працівників настає незалежно від притягнення їх до дисциплінарної, адміністративної чи кримінальної

відповідальності за дії, якими заподіяна шкода підприємству. При цьому інтереси охорони майна підприємства поєднуються з охороною прав та законних інтересів працівника. Матеріальна відповідальність також настає незалежно від форми власності підприємства, де працює або працював працівник на момент заподіяння ним шкоди. Шкода відшкодовується і після звільнення працівника. Від матеріальної відповідальності працівник може бути звільнений тільки при відсутності трудового майнового правопорушення та умов настання матеріальної відповідальності.

Отже, юридична відповідальність має важливе значення, адже саме відповідальність як страх перед покаранням у переважній більшості випадків стає вирішальним фактором, що стримує від вчинення правопорушення. Правове регулювання юридичної відповідальності в трудовому праві має ряд специфічних рис, завдяки яким вона відрізняється від інших різновидів галузевої та міжгалузевої відповідальності. Матеріальна відповідальність працівників за трудовим правом України є окремим видом юридичної відповідальності, оскільки існує в праві самостійно і реалізується в рамках правоохоронних відносин у складі трудових правовідносин. Матеріальна відповідальність має, по-перше, ознаки, які притаманні всім видам юридичної відповідальності; по-друге, ознакою, властивим тільки тими видами відповідальності, які носять відшкодувальний характер; по-третє, ознаками, властивими тільки цьому виду відповідальності. А значить, підстави, порядок застосування і наслідки будуть відрізнятися від інших видів юридичної відповідальності, так і аналогічної відповідальності, але і іншої галузі права. Саме тому так важливо розрізнити яка саме відповідальність буде адекватна у тому чи іншому випадку.

Бібліографічні посилання:

1. Мироненко В. П. Поняття матеріальної відповідальності працівників у трудовому праві / В. П. Мироненко // Юридична наука. - 2012. - № 1. - С. 52-58.
2. Подорожній Є. Особливості правового регулювання юридичної відповідальності в трудовому праві / Є. Подорожній // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - № 2. - С. 101-104.
3. Трофимовська Ю. В. Особливості правового регулювання матеріальної відповідальності роботодавця за трудовим законодавством України / Ю. В. Трофимовська // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. - 2015. - № 1. - С. 159-166.